

Каїро, 4 листопада. — Пере-
мога президента Трумана у ви-
борах викликала помітне за-
непокоєння серед арабів, я-
кі хоча і не вважають президен-
та своїм ворогом, але знають
теж його симпатії для справ
ізраїльської держави в Пале-
стині.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Державі США і закордоном:			
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Число з понеділка (англійською мовою):			
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На пів року	\$1.50	Six months	\$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Точна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА" Р. О. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Роботи на найвищому щаблі — а ще йдуть нові

У великих шоденних важливих місцях під теперішній час займають оголошення: "Потрібно робітників" — "Гелп Вантед". Розміри таких оголошень подібні до тих, які можна було завважити під час війни. Переходячи попри якусь робітню, можна побачити таблицю з написом: "Потрібно дівчат" (до читця, до прання, до обслуговування в ресторанах і т.п.). Загалом треба сказати, що в Америці "йдуть роботи" і станок ("джаб") дістане кожну, хто тільки хоче працювати.

У деяких околицях роблять переміни в підприємствах і тому хвилює робота стримана, однак вона приїде незабаром. Це знає, що продукція в країні змагається і тільки треба вміти розмістити робітників, себто забрати з таких околиць, у яких хвилює продукція змаліла — до таких, де вона йде в повний розгоні. Це звичайна провава в часі добробуту. Коли в якійсь околиці йдуть роботи, то робітники автоматично прислухуються таким вістям, заставляючись, чи й їм туди не поїхати, якщо не працюють, або коли добачують кращі вигляди на ліпшу зарплату.

Демократична партія у своїй передвиборчій агітації приписувала собі головну заслугу за втримання робіт на найвищій висоті в цілій країні й не без рації. Хоча ще й тепер є яких 1,900,000 безробітних, то — як кажуть знавці — на таке ради нема. Це з одного боку, "професійні безробітні", тобто такі, які шукають нагоди жити без праці. З другого боку це тільки хвилює безробіття з огляду на переміну або на зладжування бізнесу в підприємствах. Число безробітних може бути таке саме в різних місцях, однак безробітні не в тісамі люди. Це теж відноситься і до довготривалих страйків. У такій свободній країні, як Америка, годі оминути безробіття з повище згаданих причин: що не все влада чи хтось інший відповідає за безробіття.

Хто мав нагоду саїдити за зростом zatrudнення робітників, може ствердити, що від покінчення війни в 1945 р. роботи зростали, хіба що було якесь хвилює ("сезонне") безробіття. В серпні роботи досягнули висоту 61,000,000 станків, а після того це число впало тому, що шкільні студенти, які були зайняті під час вакацій, вернулися до шкіл. Тепер на їх місце немакого іншого і на ділі дається відчувати брак робочої сили в Злучених Державах.

Юнайтед Стейтс Емплої-

мент Сервіс, як федеральна установа, що втримує безплатні бюро праці в цілій країні, виказує, що серед 138 головних ринків праці тільки 22 з них мають надлишок робітників для поширення підприємств або на місце робітників, які відходять з роботи. Коли кинути оком на робітничу мапу, негайно впадає в вічі, що надлишка існує в першу чергу в прибережних містах над Атлантиком, Тихим океаном і над Мексиканським заливом.

Причини надлишки числа робітників у прибережних околицях бувають різні. Так, за твердженням Ю. С. Емплоїмент Сервіс, над Тихим океаном причиною є мандрівка робітників; на південному сході приписують надлишку припиненню будови кораблів, а те саме мабуть можна сказати і про північно-східні прибережні місцевості за винятком міста Провіденс, де безробіття прийшло з припиненням ткацької й металевої продукції.

З інших околиць нараховують 35 таких, що мають зрівноважену подаж праці, а через те і постійно працююче робітництво; 52 мають незначну надлишку робітників, а 25 помірно надлишку.

Як одну з головних причин постійної праці подають постанання допомоги заморським країнам і зростаючу продукцію матеріалів для озброєння. Коли зростає військовобранка, тоді 75% нових рекрутів приїде з робітничих мол.

Більшість економістів в того погляду, що в найбільшому році не буде зменшення станків праці, а деякі навіть заповідають, що впродовж 4-6 років приїде великий добробут. Це тому, що в переведенні закордонних плянів важливу роль грає людський матеріал. Теж і у внутрішніх справах впадають в очі різні нестатки в продукції, як наприклад, в розбудові мешкальних домів, а це вказує на постійний зріст числа станків праці.

Виріб автомобілів доходить до вершка, а сума замовлень на нові вози ще така велика, що треба 18 місяців часу, щоб їх виповнити. Так само не вистає порівнати замовлення на залізничний виїзд, на різні машини і на нові прилади, злучені з новими винаходами.

Директор Ю.С.Е.С., Роберт Годін, виявив погляд, що головна увага звернена тепер на побудову кораблів і літаків. Суднобудівельні околиці доки не б'ються нестатками робітників, бо на прибережних, як сказано, є надлишка робочої сили. Крім того суд-

нобудівельні вартості завжди притягують робітників з ферм.

Зате інакше маєтись справа з побудовою літаків. Тут можна передбачувати несподіваний зріст продукції літаків і тоді треба буде найменше півмільйона нових робітників. Фабрики літаків положені в таких околицях, де вже йдуть роботи, отже можна побоюватися нестатку робочої сили. Коли з збільшенням продукції приїде велике запотребування робітників, тоді платня підскачить вгору і жінки підуть до праці.

Впарі з нестаткою "простого" робітника приїде теж і запотребування фахових високо-вишколених працівників, головну всілякого роду інженерів, як: в металургії, лутинстві, шахтарстві, добуванні

нафти і т.п. З цим іде запотребування лікарів, дентистів, медсестер і ін. Недавні винаходи створили запотребування хеміків, математиків, бактеріологів, і т. ін. Однак найбільша нестатка дається відчувати в учительському званні, бо учителі підуть до продукції, яка буде звязана з обороною. В парі з тим приїде нестатка білоковнірцевих робітників, які потрібні в бюрох і при адміністрації. Про нестатку робітників в інших ділянках праці приїде мова, коли вже піде в рух повна промислова або рільнича мобілізація.

Це вказує на потребу прицінення перевозу свіжих робочих сил з європейської еміграції, як теж і на потребу їх приспособлення ще перед тим, заки вони переїдуть в Америку.

Соціалізм і большевизм в Європі

Ще тоді, коли жили теоретики європейського соціалізму К. Маркс та Ф. Енгельс (перший помер в 1883, другий — в 1895) велися завзяті спори західно-європейських соціалістів з російськими "народниками" (М. Бакунін, М. Ткачев, П. Лавров та інші). Спір шов не тільки про те, в котрій країні перше приїде до соціалістичної перебудови господарства, але також і про засоби, які можуть довести до успіху цієї перебудови. Російські соціалістичні народники твердили, що Росія раніше дійде до соціалізму, ніж Західна Європа, бо, мовляв, російський селянин — "соціаліст по своїй природі". Народники доводили, що московська сільська громада ("мир") з переїздами землі, "на душі" і з виконанням господарської праці спільними силами (при сінокосі і т. под.) — це зародок майбутнього соціалізму. Західно-європейські соціалісти доказували, що соціалістичний лад може розвинути тільки в тих країнах, де є високо розвинутий капіталізм. Тому вони відкидали російське "народництво" як фантазію. Натомість народники вірили, що Росія стоїть ближче до соціалізму ніж Західна Європа саме тому, що вона була економічно і культурно відста.

Західно-європейський соціалістичний рух спирався на організоване робітництво. В Росії не було розвиненої промисловості, тому не було й пролетарських мас. Спроби "народників" викликати революційний соціалістичний рух серед селянства не вдалися. Тому деякі з них покинули надії на "соціалістичного мужика" і переїшли до праці серед нечисленного ро-

бітництва в містах. Цим російським революціонерам дуже подобалася Марксівська формула — "диктатура пролетаріату", бо це давало їм надію запанувати над широкими масами як меншості. Ще далі пішов вихід із буржуазної родини Володимир Ульянов (Ленін). Він не вірив у сили робітництва і покладався на "організацію професійних революціонерів", яка, на його думку, може "переворотити Росію". Організація професійних революціонерів (компартия) дійсно захопила владу в Росії і завела диктатуру над пролетаріатом і селянством. Само собою, така влада, що спирається на зникаючу меншість людності, мусить уживати терору супроти народних мас.

Знищивши приватний капіталізм, московські комуністи взяли все господарство в свої руки. Замість приватних капіталістів утворилася нова класа визискувачів: це "капіталісти індустрії", всілякі "червої диктатори", вища бюрократія, словом ті, яким живеться "легко і весело" в Советській державі. Робітник під комуністичною диктатурою не має ніякого права, він примушений до рабської праці, йому не вільно домагатися поліпшення зарплати: страйк в СССР неможливий, професійні союзи, з оцібок, призначених партією, служать не інтересам робітників, а тільки державній бюрократії для більшого визиску робітництва. Те, що вже 30 років просявляється комуністами як "соціалізм", на ділі було і є державним капіталізмом.

Довго серед соціалістичних партій поза Сов. Союзом був поширений погляд, що плянове господарство — це шлях до соціалізму. Але практика по-

казує, що плянове господарство може стати і на засадах несоціалістичних.

Так, плянове господарство веде Гітлерова Німеччина, фашистська Італія, плян господарський має Туреччина й інші держави. Діло не в плянуванні і не в удержанні (націоналізації) приватних підприємств, а в тому, яке місце в такій господарській системі має робітник-продуцент. Тільки демократично керуване у суспільне господарство може називатися соціалістичним. Бо ж соціалізм (від латинського слова "socius" — товариш, спільник) означає таку господарську систему, де кожний громадянин є вільним учасником народного господарства. Тому то в звичайній сільській кооперації, де члени самі рішають про хід свого підприємства, або в господарстві міста, що ведеється через демократично вибрану раду, є безмежно більше соціалізму, ніж у советських колгоспах і радгоспах, що підлягають диктатурі компартії.

Західно-європейські соціалісти зустрілися тепер наочно з советською системою державного капіталізму і стоять тепер у завзятій боротьбі проти комуністичного державного рабства. Те, що діється нині в Європі, нагадує добу 4-5 віку після Христа, коли варварські народи проломали лінію, що охороняла Римську імперію, і почали заливати цю державу своїми ордами.

Тепер Західна Європа зроуміла, що Росія — Московщина в основі своїй чужа західно-європейській культурі. Самі російські історики стверджують, що московська політична система зроста на основі византийсько-татарської. В східних деспотіях не було ніколи пошани до людини, не було розвиненої людської гідності. Саме ця пошана до людини і робота людської гідності перед самою собою була і є основою західно-європейської та американської демократії.

Це не пуста фраза і не "пропаганда". Подивіться, як плянують найвищі комуністичні диктатори перед своїм деспотом — "ясним сонечком" Сталіном; і як вільно, по людському незалежно, говорять кожний американський громадянин із своїм президентом чи англієць із своїм королем, або з міністрами.

Ось чому теперішній соціалістичний рух в Європі ставить на перше місце моральні цінності, свободу і гідність людини, як передумову господарського визволення і добробуту робітництва. Ми бачимо, як церкви християнські йдуть згідно з соціалістичними партіями в обороні свободи, проти большевизму і відчуваємо, що аж тепер Європа пізнала себе, як цілість — культуру і моральну — проти східного деспотизму, що хоче запанувати в світі силою і брехнею.

К. О.

М. Бродович.

ЧУЖИНОЮ

7)

З представниками їх співпрацював пізніше протягом визвольної доби про світовій війні, коли вони разом з українцями, кавказцями та іншими поневоленими націями царської Росії проголосили свою незалежність. Пого намагання знайти в новій Туреччині чинине зацікавлення долею споріднених мусульман Кавказу і Туркестану не мали справді конкретного успіху, але він вірив, що занепад широкій політичній думки володарів Дарданелів був лише тимчасовий, та що "приязні" відносини між московською деспотією та якоюсь з її сусідок на довгий час неможливі.

Назависко своє "Всюдис-

ущий", яке він дістав від своїх земляків і яким підписував свої дописи в західно-українській і українській пресі на чужині, здобув він своїм листуванням з українськими "осередками справді в цілій світі, в Буенос Айресу до Шангаю. Коли він по диктації української мови в Царгороді лишився з родиною майже без ніяких засобів до життя, винайшов він такий спосіб листування, а саме посилав він не самі листи, а копії їх як друки, на чім заощаджував три чверти порта. З повільним розвитком українських організацій на чужині одержував він від них невеликі засоби на листування, тим більше, що було воно завжди річевим, маючи на меті ту, чи

іншу чинність.

Темою його розмови з Христею, де він більше говорив, а вона слухала, були вісті з різних осередків українців на чужині, на основі яких можна було ствердити ширше закріплення пропагандивно-просвітницьку акцію агентів московського уряду, спрямовану на те, щоб спонукати принаймні частину цих українців вернутися до СССР та викликати національну деморалізацію поміж іншими. Про сумну долю тих, що дали себе звабити до повороту, міг сотник також дещо оповісти.

Носенко втягнувся також до розмови. Його вагання лишалися на вечері перемогла Меласа, винайшовши з кухні і поведомивши, що мати наварилася вареників. До того ж Христя виявила бажання, щоб він відправив її додому. Прислухавшись до розмови, вона віддалася цілком солодкої омані, яка виклала для неї в оточенні родини Кубовичів, що вона

на Україні, злучена з нею не лише духово а й всіми деталями шоденного життя. А тим часом Кубович знаходив цілковите зрозуміння у своїх співрозмовців, висловлюючи переконання, що вертатись на Україну оправдане лише тоді і для того, хто має тверде рішення й змогу провадити таємну боротьбу проти московського панування, еднати її з протимосковським рухом поза межами СССР.

Свої власні думки скріплював він відомими йому настроями й плянами українців в Польщі та зосередження в різних кінцях світу. Він уникав свідомо означати їх емігрантами, уважаючи таке означення наскрізь хибним, баламутним, а навіть образливим у відношенні до українців, і тому так охоче уживавим московською пресою і большевицькими агентами. На його думку було це слово авторено британськими виселенцями до Америки, куди вони виїздили назавжди, а в політичній діяльності великою

французькою революцією, яка означала ним своїх політичних противників. Українці ж, які мусили шукати рятунку на чужині, були ворогами не свого уряду, а чужонаціонального поневолення, бачили в опущенні батьківщини лише засіб боротьби проти московських гнобителів і не бажали нічого палкіше, як можности повороту на Україну...

Цю розмову перервала вечеря з хвалебними гимнами на пошану знаменитих вареників. Ганна Кубович, Гануса для чоловіка, виглядала молодша свого віку, не зважаючи на хистке здоров'я, майже старшою сестрою своєї дочки, який передала красу справжнього півд.-українського типу. Але вираз її очей, що видавалися ще більшими наслідком тіней під ними, зраджував часом трагедію пережитою нею, як й несчасливими іншими українськими жінками. Втративши батьків, подільських діда, замордованих большеви-

ками в часі аграрних розрухів уряджених ними, і молодшого брата на фронті протимосковської війни, жила вона дитини й чоловіком, прикрашуючи їм чим можна, життя на чужині. Традиційна гостинність її дому витворила в ній справжню психічну екстериторіальність, що помогала й дітей виховувати в широнаціональній душі, хоч вони й оділялися від батька в повній мірі його заінтересованія чужиною.

По українській вечері прийшла турецька кави, у варенні якої виспівлялася Меласа. Провід у розмові перебрав Носенко, викликаючи дотепні сміх навіть Ромка. Він був а трохи піднесеною настрою чи наслідком чогоось нового у його відносинах до Меласи, що далося відчувати в часі прогулянки, чи з якоїсь іншої причини. Він був великим прихильником національних турецьких традицій і висловлював переконання, що молодотурецький рух є лише антитезою старого ото-

манського духу, та що переборення чужих впливів в цій русі допровадить до справжньої національної синтези. Навів кілька прикладів і характеристичних анекдотів про ставлення турків до християнських і жидівських громадян і поклонявся на Меласу як свідка своїх спостережень при мандрівках в Царгороді і його околицях.

Знаючи, що господар має вставати рано, гості не засикувались довго. Прошачує Меласа стиснула руку Носенка приязніше ніж звичайно і йому здалося, що висловлена нею надія побачити його знов незабаром значила більше ніж звичайний вияв гостинності. (Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

о. Володимир Возняк, Гемтремх, Міш.

ВИБОРИ В БОЛЬШЕВИКІВ..

(Спогад).

Демократичні держави кладуть в свою основу рівність громадян перед правом та свободні вибори. Це відповідає теж світоглядній і почуттєвій української нації. Але про те саме голосять у своїй пропаганді й більшовики, зате на практиці це у них тільки глум над людською гідністю. Як виглядають правдиві большевицькі вибори, знаю з власного досвіду і про це хочу тут зазначити.

1940-го року відбувалися в Галичині вибори депутатів до районних і обласних рад. В моєму селі кипіла підготовка робота вже від двох тижнів. Вибори проголошено на неділю. На кожній хаті, на полі, на стовпах розліплено лозунги. На кожному мітингу говорилось лише про це, щоб голоси давати тільки на найкращих з країнців снів народу. Кожний мусить йти на вибори, а до справді хворих урядники будуть їздити по голосях. За саботування при виборах заповіджено важку кару.

На місце виборів підняв мене відповідну хату. Це був дім зубожілого старого діда, якого большевики з кінцем 1939-го року враз з родиною вивезли на Сибір. Цей дім був тепер цілий обліплений портретами усіх головних проводарів нещасної совєтської ім'ї, був ясно освітлений та докляла обложений червоними прапорами.

В суботу, пізно вечером, перед назначеною неділею покликали мене до сільради. (В різних справах мене кликали большевики вночі, звичайно майже перед кожним святом). На мене чекало п'ять умундурованих енкаведистів. На моє поздоровлення казали мені сидати та попросили скрутити собі в газеті з махорки цигарку. Питали мене, що завтра за день та що я буду робити. Я відповів, що завтра неділя та що піду до церкви на Службу Божу. "Нет до церкви", крикнув один з них, "завтра вибори! Панемаш!" Я говорив, що можу цілком добре виконати обидва обов'язки і не бачу причини не правити Служби Божої. "Нет на Службу Божу, некакой завтра Служби Божої!" — бився большевик. Однак по волі удалося мені трохи поставити на свій, але під умовиною, що мушу перший прийти на вибори, де є в шостій годині рано, а на середньоевропейський час — в четвертій. Службу Божу читав я міг був відправити в дев'ятій годині, але тільки сам, а людям я мав говорити в церкві, щоб всі йшли на "вибори".

Ця моя гостина у представників батька усіх гнаних і гонимих, що "фахдилися під тридцятилітньою його тириною, потягнувшись до другої години. Вони хотіли від мене

вивідати, чи всі в селі підуть на вибори; чи хто щось не говорить проти виборів, чи я тішуся, що будемо завтра голосувати, чи я люблю радянський союз і т. п. Притім було замало тільки на питання відповідати; я мусів боронитись проти різних закидів проти моєї особи, зроблених "товаришами".

Вернувшись до дому я лег на годину передіриматись. Ще не був день, коли я спішив на вибори. Прийшовши до відчинених входних дверей освітленого будинку, що стояв немов у вогні, стрінув мене один зі знайомих мені енкаведистів: "А, трі суткі апаздал! Вот как! Как ваша фамилия?" Кажу: о. Володимир Возняк. "Владимир Вазняк" — той кричить як з переляку й каже мені просто йти в другі двері, що були теж відчинені. Перша саж, що я її переходив, була заложена по лівій стороні горівкою, пивом, тістами й сигарками. Оркестра грала большевицький гимн і різні большевицькі пісні. Направо двері були зачинені; я йшов просто. В слідуючій кімнаті мене знову питали про "фамілію". За столом сиділо двоє людей. Один був в однострою, а другий одитий звичайно. На столі лежали книги й поодинокі папери. Коли я сказав імя, чоловік в однострою знова його голосно повторив, а другий відмітив мене у списку. Тоді перший урядовець показав мені цілою рукою, кудам мені далі йти. Я звернувся направо. За дверми сиділа совєтська дівчина при малому столику, на якому лежали складані подовжні картки. Давши одну з рук, по російськи мені пояснила, що на цій картці є виписані три кандидати. Коли вони мені не подобаються, то можу їх вичеркнути, а поставити краших.

Напроти дверей, у малій віддалі від протилежної стіни були "построєні" будки неначе телефонні. В кожній будці в долоні стояла велика урна, а згорі світила ясна жарівка. Збоку біля урни звисав олівець. Усі три стіни будки були зроблені з червоного, з суфіту звисаючого полотна, яке в кутах незчеплене трохи розходилося.

Я стояв зі своєю картошкою над урною. Читаючи імена кандидатів, я звернувся усямою увагою на картку. Два кандидати були мені знамі. Це були чорні заказані типи. Якраз перед такими людьми господарі замикали своє добро на сильні замки. Перед війською вони займалися — головою в літі — крадіжкою гусей і качок та доставою їх у мішках заморозним літником у гори. На торговцях видурювали від людей гроші граниям у три карти, або в кістки.

Думаючи, яких би то чесних людей поставити на їх місце, я крутив у пальцях олівець. Нагло я підняв відрухову голову й глянув у сторону кута будки, де два червоні полотна легко розходились. Зомно сталося дивне: Олівець випав мені з руки, а картку з кандидатами я напів свідомо впустив до урни. Це я зробив так тому, що, піднявши відрухову голову догори, я побачив за стіною будки пів обличчя енкаведиста, якого бистре око слідило за кожним моїм рухом. Це було для мене страшне, нечуване, не передбачене. Такого я ніколи не сподівався. От, маеш одиниці в світі вільні, тайні вибори! Це мене огірчило зовсім. Мені стало душно, млісно.

Я зараз обернувся і пішов у сторону лівих дверей, які аразу при вході у першій салі були мені по правому боці. Біля мене зараз з'явився енкаведист і просив напиться "водки", бо я "укопичил дело". Я говорив, що мені не можна пити, що я йду на Службу Божу, тому мушу бути натще. На це він відповів: "Ето чи пуха!" Близько пів години я з ним короводився, заки мені вдалося від нього відпочинитись. Однак пустив мене він тільки під умовою, що я ще раз прийду у вечорі і випию з ними "водки за благополучність у виборах" та на честь одної правдивої під сонцем сталінської конституції.

В дев'ятій годині я мав читати Службу Божу. Людей було мало, бо у цьому селі Служба Божа припадала на десяту годину, а на другу селі мало відбутись в осмий годині рано. По Службі Божій я подав людям причину зміни порядку богослужень. Вечором я вже не ходив пити з большевиками горілки. До мене приходили люди й говорили про дивні й нечувані вибори. Кожний думав, що воно буде далі, які будуть висліди та що це все має означати.

У вівторок рано оповив мою парафію великий сум. Досвіта появилися на середині села кільканадцять большевицьких тягачів самоходів. На кожному стояло по кілька озброєних красноармійців. Нагло ті самоходи рбзхались, кожний до іншої хати. Красноармійці мигом обступили подвір'я кожної хати, а цей, що стояв з

ПАНДІТ НЕГРУ, прем'єр Індії, знайти в Лондоні в часі, як сміється, прислухуючись, як ойго представляють на бенкеті його земляки.

місце, я крутив у пальцях олівець. Нагло я підняв відрухову голову й глянув у сторону кута будки, де два червоні полотна легко розходились. Зомно сталося дивне: Олівець випав мені з руки, а картку з кандидатами я напів свідомо впустив до урни. Це я зробив так тому, що, піднявши відрухову голову догори, я побачив за стіною будки пів обличчя енкаведиста, якого бистре око слідило за кожним моїм рухом. Це було для мене страшне, нечуване, не передбачене. Такого я ніколи не сподівався. От, маеш одиниці в світі вільні, тайні вибори! Це мене огірчило зовсім. Мені стало душно, млісно.

Я зараз обернувся і пішов у сторону лівих дверей, які аразу при вході у першій салі були мені по правому боці. Біля мене зараз з'явився енкаведист і просив напиться "водки", бо я "укопичил дело". Я говорив, що мені не можна пити, що я йду на Службу Божу, тому мушу бути натще. На це він відповів: "Ето чи пуха!" Близько пів години я з ним короводився, заки мені вдалося від нього відпочинитись. Однак пустив мене він тільки під умовою, що я ще раз прийду у вечорі і випию з ними "водки за благополучність у виборах" та на честь одної правдивої під сонцем сталінської конституції.

В дев'ятій годині я мав читати Службу Божу. Людей було мало, бо у цьому селі Служба Божа припадала на десяту годину, а на другу селі мало відбутись в осмий годині рано. По Службі Божій я подав людям причину зміни порядку богослужень. Вечором я вже не ходив пити з большевиками горілки. До мене приходили люди й говорили про дивні й нечувані вибори. Кожний думав, що воно буде далі, які будуть висліди та що це все має означати.

У вівторок рано оповив мою парафію великий сум. Досвіта появилися на середині села кільканадцять большевицьких тягачів самоходів. На кожному стояло по кілька озброєних красноармійців. Нагло ті самоходи рбзхались, кожний до іншої хати. Красноармійці мигом обступили подвір'я кожної хати, а цей, що стояв з

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Звіт зі збірки на Український Конгресовий Комітет.

Місцевий Український Американський Допомоговий Комітет в Америці, йдучи за закликом Українського Конгресового Комітету, вирішив на нарадах перевести збірку серед місцевих наших громадян, а в нас около 60 українських родин.

Щоби дати змогу кожному громадянину зложити свою жертву на так доцільну акцію, ухвалено піти за збіркою від хати до хати, не минаючи нікого. — Збірку перевели відомі зі своєї довголітньої активної праці на національно-громадянському полі в Америці, себто громадяни: Павло Чучман, В. Михайлюк, Т. Сюрко, Ю. Грицай, а знових емігрантів С. Гнатківський.

Тому, що як ці люди працюють цілий тиждень, збірка проходила лише в суботу та неділю пополудні й через це довше тривала. Вся грошева збірка принесла \$366. Передше вислано на ту ціль \$40.50. — Разом з Амстердаму вислано \$406.50 на політичну акцію Українського Конгресового Комітету.

С. Гнатківський, голова місцевого комітету, котрий приїхав не цілий рік тому, виявив свій подив, бачучи, як охотно жертвували наші громадяни в Амстердамі та українські фар-

наставленою рушницею у дверях, кричав: "Вихайді сволочі прахляти". Білі люди залишали в хатах усе своє майно й тікали в тім, що мали на собі, в розпучі зливали різне село. Іхали у страшну, незнану країну. Чи доїхали до Сибіру, ніхто не знає, бо чутки від них уже не було. Майно їхнє перейшло "добровільно" на власність колгоспу, що якраз незадовго потім зачав у селі закладатись.

Так утратили ми найкращих шіснадцять наших родин. Були це чесні люди, високовартісні громадяни. Вони, розуміючи на яких то депутатів приходить їм давати свій голос, поставили на виборчих картках інших кандидатів. Ще не знали правдивого обличчя сталінської конституції й тому стрінула їх така нещасна судба.

Скоро всі ми переконались, що большевизм це те саме, що нацизм та фашизм, а навіть куди гірше, та що боротьба всього, тому зідає себе неначе який мітичний змій.

Не тяжко на нього визнати кожному, хто відрізняє ненависть від любови, матеріалізм від ідеалізму, правду від неправди, волю від насилья. Такий теж не потребує аж на своїй шкурі перекопуватись про дійсний стан совєтського "раю на землі".

мери з околиць. Усі вони люди свідомі, розуміють ціль і тому не бракувало такого, щоб відказався, або злим словом прийняв. Були випадки, що якщо не засталося кого в дома, то ті мешканці самі приходили до членів комітету і складали більш жертви. Було кілька випадків, що громадянин зложив меншу пожертву, а по кількох днях, в неділю, відшукав комітетових коло церкви та доповнював до цілих п'яти, чи десять доларів, кажучи: на таку важну ціль не випадає менше дати!

Люди розуміють добре потребу помічати нашим скитальцям. При нагоді збірки обговорювано теж основну справу приїзду скитальців. П. Гнатківський докладно й річєво пояснює положення скитальців, вислідом того було підписування заяв Злуч. Укр. Амер. Допомогового Комітету на мешкання і працю. Громада приготувалась на приїзд більшої кількості скитальців, а комітет робить старання, щоб якнайбільше підписали нові формуляри.

Ось так мала наша громада сповняє свої обов'язки зглядом наших нещасних братів на скитальщині, як теж допомагає обороні української справи.

Жертвували: Михайло Мельничук \$20; по \$10: Михайло Тарнавський, Микола Вільчинський, Юліан Варшона, Петро Дворянин, Микола Косован, Михайло Серединський, Семен Гнатківський; по \$5: Павло Чучман, Волод. Мельничук, Василь Михайлюк, Микола Зюбровський, Теодор Сюрко, Да-

"СПОГАДИ" О. КОШИЦЯ

Хто пічне читати що юнгу увечір, той напевно просидить над нею до ранку. Ця книга особистих спогадів славного диригента й композитора — та найцікавіша книга нашого часу. І легко її читати. Перша частина, 367 стор., \$2.50.

Замовлення слати до: "СВОБОДА" P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРАВДИВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР

ПІД СОВЕТАМИ (Українські Приповідки-Частівки) Зібрав Гр. Сенько Ціна 25 центів.

З цих приповідок кожний може перекопатись, що думку українського народу про комуністичний устрій в Совєтському Союзі.

Замовлення враз з належністю слати до: "СВОБОДА" P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Мітулінський, Барней Юркевич, Кирило Юркевич, Петро Терпак, Юрій Грицай, Ігнатій Бабак, Василь Чучман, Григорій Медвідь, Анна Гнип, Степан Куніцький, Василь Тушман, Данило Бодяк, Осип Базарницький, Василь Труфим, Михайло Мокрий, Тимко Пушкар, Василь Лемішка, Яків Варшона, Тома Сокач, Іван Макаровський, Мирон Кухарчук, Роман Фарбачевський, Євген Теплий, Станіслав Шиманський, Мирослав Чикота, Текля Шиманська, Ева Федішин, Марія Мустійко, Петро Підліський, Василь Вовнянка, Антін Гарбузінський, Анна Вітковська, Тетяна Чучман, Йосиф Базарницький, Лев Барницький, Іван Дух, Василь Папура, Петро Берзіс, Стефан Комаранський,

Стефан Цюпка, Анна Михальчишин, Марія Сайсик; по \$3: Я. Михальчишин і І. Блинковський; по \$2: М. Кожух, М. Яворський, А. Терлецька, С. Колачук, П. Цюпка, В. Юркевич, А. Рудська, Н. Івашишин, К. Ференц, І. Пильованин, І. Базарницький; по \$1: Дикновський, М. Гарт, І. Цетнар, К. Перець, В. Яворський, С. Тарасевич, Ф. Шижик, А. Квас, І. Бабій, П. Ізаюк, Ю. Михайловський, П. Попелишин, А. Сайсик.

Зложили на листу ч. 1528 \$115; на листу ч. 1531 \$113; на листу ч. 1532 \$100, на листу ч. 1530 \$38. — Разом \$366.

Місцевий Допомоговий Український Комітет.

УВАГА! — АМСТЕРДАМ І ОКОЛИЦІ!

ТРИДЦЯТИ РОКОВИНИ ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ — обходять — АМСТЕРДАМСКА ГРОМАДА КОНЦЕРТОМ Листопадове Свято В НЕДІЛЮ, 7. ЛИСТОПАДА (NOVEMBER 7, 1948) В ГОД. 3-ТІА ПОПОЛУДНІ В ЦЕРКОВНИЙ САЛІ. У програмі беруть участь українські скитальці. Дохід зі свята на Український Допомоговий Комітет. Закликаємо українські громади з Брод Албі, Корус, Пітсвіл, Трой, Літл Фалс і всіх інших околних українців взяти участь в цій Великій Святі. Укр. Допом. Комітет.

УВАГА! — ДЖЕРЗІ СІТІ І ОКОЛИЦІ! — УВАГА!

В 30-ТУ РІЧНИЦЮ ПРОГЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ У ЛЬВОВІ, ДНЯ 1-ГО ЛИСТОПАДА 1918 РОКУ УКРАЇНСКА КАТОЛИЧКА ГРОМАДА В ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ., ПРИ СПІВУЧАСТІ МІСЦЕВОГО ХОРУ ІМ. ЛИСЕНКА — влаштовує: В НЕДІЛЮ, 7. ЛИСТОПАДА (NOVEMBER 7, 1948) Листопадове Свято В ЗАЛІ МІСЦЕВОГО УКР. НАРОДНОГО ДОМУ, 181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J. Початок точно в годині 4:30 пополудні. На програму свята зложаться виступи місцевого Хору ім. Лисенка, сольовий виступ Марії Боллар, промови та декламації. Святоточне слово виголосить д-р Лука Мишута. Хор під управою Євгена Крука. При фортеп'яні Ольги Дмитрів. Декламації виголосять: І. Гутер, М. Дядів та І. Сабодан. Вступ за добровільними датками. Весь дохід з імпрези призначений на народні цілі.

НАЙКРАЩИМ І НАЙЦІННІШИМ ДАРУНКОМ Є ВСЕ ТАКИ КНИЖКА

- ЧИ МОЖЕ БУТИ КРАЩИЙ ДАРУНОК НІЖ АНГЛІЙСКА КНИЖКА ПРО УКРАЇНУ?
- 1) A HISTORY OF UKRAINE, by Michael Hrushevsky, published by the Yale University Press \$4.00
  - 2) BOHDAN, HETMAN OF UKRAINE, by George Vernadsky, published by the Yale University Press \$2.50
  - 3) UKRAINIANS IN THE UNITED STATES, by Wasył Halich \$2.50
  - 4) THE UKRAINE: A SUBMERGED NATION, by William Henry Chamberlin, published by the Macmillan Company, New York \$1.75
  - 5) UKRAINIAN LITERATURE, Studies of the leading authors, by Prof. Clarence A. Manning \$1.50
  - 6) SPIRIT OF UKRAINE, Ukrainian Contributions to World's Culture, by D. Snowyd \$1.00
  - 7) UKRAINIAN QUARTERLY \$1.00
  - 8) UKRAINE, AN ATLAS OF ITS HISTORY AND GEOGRAPHY, by Prof. G. W. Simpson \$0.50
  - 9) TARAS SHEVCHENKO, POET OF UKRAINE by Clarence A. Manning \$2.50
  - 10) UKRAINE—BETWEEN POLAND AND RUSSIA, by Nicholas D. Zubatyj Ph.D., Editor of "The Ukrainian Quarterly" \$0.50

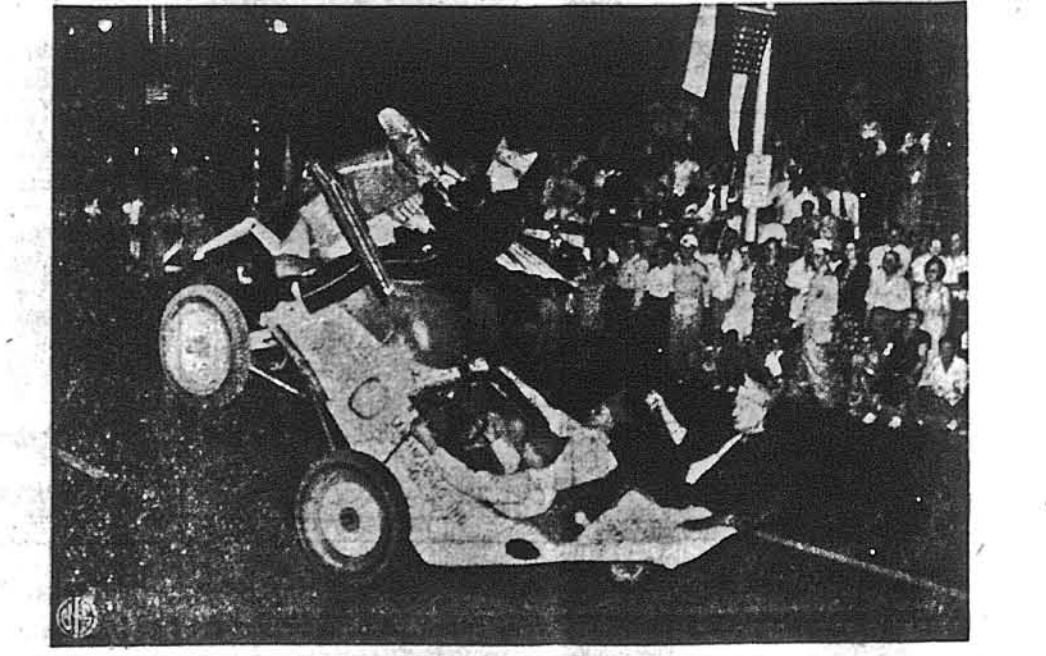
Замовте собі негайно всі ті книжки за \$17.25, чи ті, що їх ще не маєте, а замовлення враз з належністю шліть на таку адресу:

СВОБОДА P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J. Замовлення в Канаді треба платити американською валютотою.

ДО УВАГИ УСІМ, ЩО ЗАМОВИЛИ КАЛЕНДАР

У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК:

У відповідь на численні запити чому ще досі не розіслано передплатникам Ювілейного Календаря У. Н. Союзу на 1949 рік, Видавництво "Свободи" повідомляє, що Календар ще не вийшов з друку та що він буде розісланий усім тим, що його замовили, безпосередньо після того, як тільки появиться. При цій нагоді пригадується усім тим, які ще бажали б замовити Календар, щоби поспішилися зі замовленням, бо Календар в цьому тижні вже починається друкувати в обмеженому тиражі і тільки ті, що замовлять його наперед, можуть мати певність, що його одержать. Календар матиме 224 сторінок друку звичайного формату та міститиме великий оригінальний та високовартісний інформативний матеріал з усіх ділянок американського і українського життя. З огляду на великі кошта друку та на обмежений тираж, тільки ті, що замовлять Календар наперед, можуть бути певні, що дістануть його по передплатній ціні \$1.00 за примірник та що одержать його взагалі.

ЧИ ЧАСОМ НІШЕ КОНВІНЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕГІОНУ? — Точнісінько так. Картина знята в часі паради в Маямі, Флориди. Як відомо, до ветеранів промовляв том теж і президент Труман.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Академія в пам'яті Каменяра
України — Івана Франка.

Товариство ім. Івана Франка, від. 83 У. Н. Союзу, влаштувало свято в пам'яті свого патрона, в неділю 17-го жовтня 6. р.

Те, чого я був свідком, не вміщується в рямці звичайної „Академії“ — це було правдиво свято і по змісту і по виконанні.

Часто в нас буває, що от організації, чи громади влаштовують свята на честь великих людей України, або в пам'яті якихось історичних подій, а програми складаються так, що не мають ніякого відношення ні до тих людей, ні до подій, котрі святкуються. Пам'ятаю, напр., ще з краю із Станіслава, що на Шевченковому Святі крім однієї декламації нічого не було про Шевченка... А що вже казати про Америку! Часто буває в програмах таке, що просто зневажає те, чому присвячений той вечір, чи день.

Майже вперше я побачив, і почув і відчув, що не тільки я, але й всі, хто був на залі на Френклін вулиці, були душевно сполучені з духом Великого Каменяра. Вся програма була виконана з його безсмертних творів: і співи на його слова, і декламації і промови про його гігантську працю для піднесення та пробудження українського народу. Можна без перебільшення сказати, що Великий Дух Франка вітає між нами, опановував наші душі й серця.

Передне слово Михайла Кончака вже дало відповідний настрій аудиторії своїм змістом, ширим та до серця говорливим зв'язком гідно шанувати його, якого великий образ всі бачуть на переді сцени в обрамленні пальмів.

А далі висипав на сцену, як квіти з українського городу, хор ім. О. Кошиця під керівництвом інженера Сергія Шевченка, який недавно прибув з Європи. Бездоганно виконувалась „Ярославенка“ до слів Франка „Кантата“. Декламує Я. Мадай „Каменярів“. На зміну виходить другий хор — козацький. І гримув „Вічний Революціонер“ М. Лисенка до слів Франка. Проводить і цим хором п. С. Шевченко. Як і в першому так і другому хорі сама майже молодість.

І в самій пресі і в розмовах часто чується нарікання, що тут роджена від українських родичів молодість відшестяється від свого коріння, часом погорджує мовою своїх батьків і соромиться свого походження. Буває й таке. Але про ту молодість, з якої складаються ці два хори, так сказати було б гріхом. Навчались і співати з

ДОВИЙ ДОДАТОК ДО ЗООЛОГІЧНОГО ГОРОДУ В РАЧЕСТЕР.—Ці три малі привезено з Африки до зоологічного городу в Рачестер, Н.Я. Мають по 6 місяців.

такою вправною вимогою та й такі складні речі — треба було праці, праці та й ще праці. І молодість, хоч вже й американського виховання, американського способу життя і думання, але замість молодечих розваг вчашала вечорами, а в неділю і вдень, на науку співу бо свідомо того: „чиїх батьків вони діти“.

Радісно було і дивитись на сцену і слухати... Святочну промову виголосив інж. М. Краснонос, новий громадянин в Америці.

Його промова була надзвичайно змістовна.

Змалював він духову постать Франка, його загальні значення для розбудження і піднесення на вищий щабель українського народу — небуденними словами. Хіба була лише якраз в тих „небуденних“ висловах, але ця хіба помічається у всіх, хто тільки що прибув з Європи, як я вже й раніше зауважив, слухаючи їх. Промовляють вони європейським „стилем“, академічним, не всякому слухачеві доступним до розуміння. Не кажучи вже про звичайного робітника, а й більш освіченої людини треба напружувати увагу в той час, коли й без того різноманітна програма потребує теж уваги.

Це ж концерт, а не спеціальний відіт на академічному засіданні. Другу частину свята почала пані Анна Мельник співом Франкового „Як почуєш вночі“... Мусила й крім того ще дещо співати. Це вже така доля „філадельфійського солов'яка“, що її слухачі не скоро відпускають зі сцени. Все хочуть слухати.

Несподіванкою для мене був

однієї родини, до якої вони належать, не потрібно й вони не обов'язані прийти, щоб разом відсвяткувати.

Не по родинному! До бездоганного виконання співів, хорів спричинився в повній мірі їхній керівник п. інженер С. Шевченко, а молодість постановила, що коли з її праці прийде якийсь чистий прибуток, то він має бути обернений на певні в цей час українські потреби.

О. П. Корсуновський.

ШУКАЮТЬ СВОІХ РІДНИХ

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,666 Лотоцька Анни д. Павла, Жабський Адольфа обоє зі Скалата, Батіг Н. з дому Дудун з с. Городниці (Скалат) від Смаль Осипа.
16,667 Лисун Івана вуйка, Борючок Титани тітки, Кузьменко Андрія, Ловицький Олексі від Лисун Михайла с. Харитона.

16,668 Кривник Мальців зі Старого Села (Застав, Рава Руська) від Химич Михайла.

16,669 Махно Анни д. Олексі з с. Дубна (Ярослав) від Махно Ігнатія с. Миколи.

16,670 Рідних і знайомих в с. Печеніжні (Коломия) від Кузенко Анастасії д. Дмитра і Анни.

16,671 Філь Михайла від Філь

ПОСМЕРТНІ ЗГІДКИ

Для 25. жовтня 1948 р. померла у 60. році життя
АНАСТАСІЯ ЯКІВ.

(з дому Покровицька), члениця Бр. св. Івана Христителя, від. 270 У. Н. Союзу в Джерзі Сіті, Н. Дж. Походила походила із села Григорів, пов. Рогатин. Поширива в смутку муча, дві доньки: Юлію і Катерину; син Стефан, сестру Анну і всім вижив.

Похорон відбудеться в п'ятницю, 29. жовтня, в годині 9. ранку, за заведенням Івана Ковальчука, 129 Гренд ул., до укр. католическої церкви св. Петра і Павла, а відтак на цвинтар Holy Name в Джерзі Сіті. — В. Я. П.

В. Бутковський, секр.

В четвер, 21. жовтня 1948 р. помер у 58. році життя

ІЛЬКО БОБАК,
довголітній член Тов. Зап. Січ, від. 63 У. Н. Союзу в Форд Сіті, Па.

Покійний вступив до УНС в 1918 році. Був кілька разів касієром і трестісом Товариства. Походив з Бески, пов. Сані. Полажив у смутку жону Антосю, 6 синів, 3 невістки, 3 внуки і одну сестру.

Похорон відбудеться в неділю, 24. жовтня, з доку жалоби до церкви і на український цвинтар Пр. Діви Марії при участі родичів, членів Товариства і багатьох знайомих. — В. Я. П.

М. Личак, секр.

ШИФКАРТИ ПРОДАЄМО НА ВСІ КОРАБЛІ.

ГРОШІ посилаємо до всіх країн і виплачуємо на останній пошті.

АФІДЕВІТИ, петиції та інші потрібні документи на спровадження кривних і знайомих до Америки зі скитальцями та інших країн.

ПРОДАЄМО домів та всякого роду бізнесу. У всіх справах звертайтеся до звісного

НОТАРІАЛЬНОГО БЮРО.

S. KOWBASNIUK

277 EAST 10th ST., Near Ave. A NEW YORK 3, N. Y.

Андрія с. Дмитра з с. Любинець (Любачів).

16,672 Чарнобіль Леона, Сторіон Марії від Сидорак-Фітль Ольги з Яричова Нового (Львів).

16,673 Пришлюк Катерини і Анни з с. Чужів Старий (Доліна) від Нагірний Осипа.

16,674 Павлик Дмитра, Кульчицький Осипа з с. Петриків (Тернопіль) від Наконечний Марії.

16,675 Окунець Федора з с. Ляховичі (Минськ) від Окунець Михайла.

16,676 Шинкевич Петра з с. Веліка (Минськ) від Шинкевич Марії зам. Окунець.

16,677 Дутчак Катерини д. Василя з с. Слобідка Лісна (Коломия) від Дутчак Анни д. Федора зам. Брошук.

16,678 Метек Михайла з с. Жаготин (Добромиль) від Соболь Атанаса.

Голоситесь на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN
RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

БЕЗПЛАТНА ПРОБА

на ревматичні болі
АРТРИТИЧНІ

Коли Ви ніколи не ажидали ліку званого ROSSE TABS на оші незвичайні мускулярні недомогання й болі, злучені з ревматизмом і запаленням жил, або з перовим запаленням, то чому не спробувати його СЬОГОДНІ на наш кош.

Його ажидають тисячі людей впродовж 25 років.

БЕЗПЛАТНО ДАЄ ЧИТАЧІВ
НАШОЇ ГАЗЕТИ

Запрошуємо Вас випробувати його без ніяких коштів. Дозвольте, щоб ми вислали Вам пачку повної величини. ЗАЖИВАЙТЕ БЕЗПЛАТНО 24 ТАБЛІТОК. Коли не будете задоволені паліативною часою — поштою, зверніть нам решту й не будете нам винні нічого. Така проба не буде коштувати Вас ні одного цента. НЕ ВИСИЛАЙТЕ ГРОШІ. ПІШІТЬ лише негайно Ваше й адресу до: ROSSE PRODUCTS COMPANY, Dept. O-5,

2708 Farwell Ave., Chicago 45, Ill.

ГРОШІ НА УКРАЇНУ ТА ДО ВСІХ ЧАСТИН СВІТА ШИФКАРТИ - ПОДОРОЖНІ ДОКУМЕНТИ

Продажа різних бізнесів, домів, фарм, та різного роду аскурацій.

WESSON & BARTKIW

Steamship Agency

AIR PLANE TICKETS TO ALL PARTS OF THE WORLD

ПЕТРО БАРТКІВ

REAL ESTATE & INSURANCE BROKER, NOTARY PUBLIC

309 East 14th Street, Tel: ALgonquin 4-8254. New York 3, N. Y.

НА БАЖАННЯ
багатьох покупців
адміністрація „Свободи“ вже має
цього року на продаж

Нові Різдвяні Картки

У ФОРМІ КНИЖЕЧКИ В КОВЕРТАХ

Вони є виготовлені на підставі оригінальних візрів відомого малайра Митропа. Картки є в п'ятьох кольорах з гарними українськими святковими побажаннями.

Ціна одної картки 15 центів

Дванадцять карток за \$1.50

Замовлення просимо слати враз з грішми вистинаючи понижуючий купон.

Імя _____

Адреса _____

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОІХ
ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ?
КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕПЧАС!

ХОЧЕТЕ КУПИТИ АБО ПРОДАТИ.

Домів, фарм, і інші бізнеси, або винятимі кімнати, то голосіть до:

S. D. SATZEWICH
32 EAST 7th STREET
NEW YORK 3, N. Y.

Comfortably air conditioned

Lytwyn & Lytwyn

UKRAINIAN

FUNERAL DIRECTORS

801 SPRINGFIELD AVENUE

NEWARK, N. J.

and IRVINGTON, N. J.

Phone: 5-5555

OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

НЕ ПИДАВАЙТЕ ЗАБІГАТО

Зажали ЩАДІТЬ дещо з вашого забезпечення.

Ми ухвалюємо прекрасний ЦІЛІЙНІ ПОХОРОН за \$150.00

у випадку смутку в родині клієнта

KAIN MORTUARIES, INC.

Найбільший український погребовий заклад в Америці

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: PE 4-4444

UKRAINIAN POETREBNIK

86 ELIZABETH AVENUE, NEWARK, N. J.

Phone: BRIDGE 3-6763

325 WEST JERSEY STREET

ELIZABETH, N. J.

Phone: EL 2-3611

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

закладає погребові за \$150

у всіх містах

ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$180.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМІ

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похороном

в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORohard 4-2568

Branch Office and Chapel:

707 PROSPECT AVENUE

(Cor. E. 185 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEtro 5-6577

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. М., Пітсфілд, Мас. — Ваші дописи видруковані. Ви мабуть маєте на думці голос про „Свободу“. Коли так, то він буде важкий, коли будемо використовувати ці голоси, що наспіли в часі пресової кампанії, а їх є багато. Дещо з них використаємо.

МАШИНКИ

Перероблені до ПИСАННЯ

англійські, ціна \$28.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Рухливі машини. Офісові прилади.

ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY.

119 W. 23rd St. (6-7 Ave.)

New York, N. Y.

Phone: CHelsea 3-8086

ГРИГОРІЙ КОВЕРДОВИЧ

повідомляє, що його

кушнірська робітня

є тепер під числом

434 East 6th St.

BETWEEN AVE. A & 1st.

NEW YORK CITY

Telephone: Spring 7-3566

Приймає замовлення на НОВІ РОБОТИ І ПЕРЕРІБКУ та дає 20% опусту на всі роботи, а також ДАРОМ стирджд на літо.

Самий стирджд на літо 2% від сотні.

Робітня отворена від 9. рано до 9. вечір, кожного дня.

В неділі на замовлення.

WHILE THE CONFUSED GANG POURED FROM THE STORE, THE APE-MAN DARTED AROUND A CORNER.

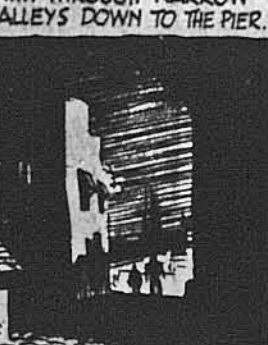
Коли збентежена ватага вибігла з крамниці, малпочоловік побіг за угол дому.

"THIS WAY, BWANA," CAME A LOW CALL FROM A DARK DOORWAY.

„Туди пане-бвана“ — дався чути тихий голос з темних сіней.

RECOGNIZING THE VOICE OF THE BOY, TARZAN FOLLOWED HIM THROUGH NARROW ALLEYS DOWN TO THE PIER.

Тарзан пізнав голос хлопця і пішов за ним через темні сіни до причалу.

AS THEY PICKED THEIR WAY PAST THE UNCONSCIOUS PETE, MINDU'S FOOT BRUSHED HIS ARM.

Коли вони переходили попри тіло великого Піта, Мінду зачепив ногою за його руку. Піт отворив очі і сів на землі.

ROUSED BY THE CONTACT, BIG PETE OPENED HIS EYES AND SAT UP.

